

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského výchování.

„Kdo Mne následuje, nebloudí ve tmách,
praví Pán.“ Tom. Kemp. I. 1.

Koktavost a její léčení.

Pro školu a dům píše absolvent léčebného kursu vídeňského J. M. Kadlčák.

(Pokračování.)

V. O tvorbě hlásek.

Abychom porozuměli náležitě pozdějším cvičením a pochopili účelnost jejich, jest prospěšno znáti tvorbu hlásek, základních prvků lidské řeči, jak učí nás tomu přesné pozorování a věda.

V první řadě dlužno přihlížeti ku tvorbě samohlásek, jež vznikají průvanem vzduchu štěrbinou hláskovou, utvořenou napjetím hlasivek. Různost hlásek nemá však původ v hrdle samém, nýbrž hlásky se tvoří v trubici, jež ústí do chřtánové a pak do ústní dutiny. Smrštěním a prodlužováním, sůžením a rozšířením trubice zvuky modulujeme a samohlásky tvoříme.

Tak na příklad samohláska *u* tvoří se tím, že se hrdlo sníží, rty a koutky do předu pošinou, takže trubice nabývá nadobyčejné délky a ve svém zakončení značně se zúžuje.

Chceme-li vysloviti samohlásku *i*, počínáme si naopak. Zvyšujeme značně hrdlo a rty s koutky, vtahujeme do vnitř, čímž trubice se značně krátí a v ústí se patrně rozšíří. Jazyk se přitlačuje k patru tak, že povstává na plošině horní uzounká úžlabinka, po níž vzduch ostře proudí.

Vyslovujeme *u* zúžujeme rty, vyslovujeme *i* sůžujeme jazyk.

Samohlásku *a* vyslovujeme řádně, když ústa volně rozšíříme, aniž bychom dutinu ústní anebo trubici snížili, anebo zkrátili. Všechno ústrojí hláskotvorné podrží obvyklou polohu a tvar. Jenom rty otevíráme lehce a volně. Proto vyslovování samohlásky *a* je nejsnadnější, bývá nejsprávnější. Z té příčiny bývá počátkem a základem nápravných cvičení.

Samohlásky *e* a *o* činí jaksi přechod od *a* k samohlásce *i* a *u*. Trubice se krátí a uprostřed zúžuje více než při tvorbě samohlásky *a*, ale je přece delší a také volnější než při samohlásce *i*. Příslušným zúžením anebo rozšířením úst tvoříme pak samohlásku *e*.

Delší a v zakončení více zúžena jest trubice, když vyslovujeme samohlásku *o*, ale přece nikdy tou měrou, jako při tvorbě *u*. Délka trubice a otvor úst je asi takový jako při *u*, ale jazyk má tvar podobný, jako když vyslovujeme samohlásku *i*, když tvoříme naše české *y*.

Pakli při nepřerušném zvuku přechází poloha zúžena a zkrácená do polohy rozšířené a prodloužené, povstávají zvuky zdvojené, tvoříme dvouhlásky.

Když trubici zúžíme tak, že vzduch narážeje na stěny způsobuje zvláštní zvuk, odchylný od hlasu, jenž v hlasívkách vzniká, povstávají zvuky souhláskové. Nemůže-li vzduch unikati nosem a také v dutině ústní se mu v cestu staví překážka uzavřením průchodu, povstanou zvuky, jež naznačujeme souhláskami *b, p, d, t, k, g*. Vyslovujeme-li souhlásku *b*, uzavíráme rty, čímž tvoříme zmíněný zátvor. Souhláska *d* má původ v uzavření zubů, kterýžto zátvor jazykem se doplňuje, kdežto stlačením jazyka a patra tvoříme souhlásku *g*. Pakli zátvor zostríme, zatužíme více než u hlásek uvedených, povstanou hlásky jim příbuzné: místo *b* slyšíme *p*, místo *d* vníká *t* a místo *k* povstane *g*. A sice ozývají se tyto v okamžiku, kdy zúžení mizí, kdežto ony, t. j. *b, d* a *g* ještě před uvolněním zaznívají.

Anebo vzduch z plic unikající nemůže nosem proudit a trubice i dutina ústní je na určitém místě zúžena, čímž vzduch je tlačěn ku stěnám svalů a způsobuje zvuk, jemuž zúžením zubů a rtů dáváme barvitost zvláštní. Vzniká tak souhláska *v* i *f*, podle míry zúžení; podle toho, jestli tření vzduchu je volnější anebo ostřejší a postavení rtů buď užším anebo širším, vzniká souhláska *j, ch*, když jazyk a patro spolupůsobí. Rozdvojením tohoto zúžení tak, že vzduch proudí mezi okrajem jazyka a stoliček, tvoříme souhlásku *l*. Také *r* povstává uzavřením průchodu vzduchu nosovou dutinou, při čemž trubici tak upravíme místním zúžením, že povstanou záchvěje proudu.

Jakmile ústa uzavřeme a dutinou nosovou uvolníme, tvoříme hlásku *m* a když za těchže okolností zavřeme ústní dutinu jazykem a potom slyšíme souhlásku *n*.

Podle toho pak, které orgány hlasové k vytvoření hlásek hlavně spolupůsobí rozeznáváme, jak známo, hlásky retové, jazykové, hrdlové, nosové atd.

Způsobem zde naznačeným tvoříme hlásky bezvadné a mluvíme řečí zvučnou, plynou, jasnou, bezvadnou.

Jakmile však některý z naznačených výkonů z jakékoliv příčiny se vykoná nesprávně, anebo se vůbec nevykoná, hlásky pozbývají určitosti, pozbývají jasné své příznačnosti, anebo vůbec tvorba jejich se znemožní, čímž mluva stává se nesrozumitelnou, nejasnou, vadnou. Povstává porucha mluvy.

Pak vsunují mnozí jazyk mezi zuby, místo aby jej smrštili před zuby a nedovedou pak zřetelně vysloviti sykavek. Místo jasného *s* slyšíme jakési neurčité *sl*, místo *z* ozývá se rozplzlé *zl* a *p*. Jiní tvoří retnice a hrdelnice nosem, ňuhňají. Přemnozí hlásky obtížnější, nejčastěji to bývá hláska *r* a *k*, vůbec zamlčují, anebo je zaměňují hláskami méně namáhavými. Místo *byl* slyšíme *byn*; místo *rýha* praví *výha* — místo krátce mluví *kjátce* a *p*. A když uvážnou, bez potřeby vsunují různé samohlásky, chtějíce tak zastříti rozpaky a nedostatky.

Mnohé z těchto poruch lze napravit a odstraniti doma a ve škole, když dítě na vadu způsobem laskavým upozorníme a příkladem je vedeme k správnému vyslovování, anebo i ukážeme, jak se pravidelná hláska dotyčná v ústrojí hlasovém tvoří.

Vyžaduje ovšem takové napravování vad mluvy nemalé trpělivosti, ba mnohdy třeba i jisté znalosti a zkušenosti, ale po většině stačí důsledná pozornost k odstranění poruch řeči, jakéž velmi zhusta jeví se v dětském

věku. Doma a ve škole zpravidla lze odstraniti chybné vyslovování hlásek, šišlání a nepatřičné změkčování souhlásek, nesprávné vyslovování souhlásky *r*, k čemuž stačí mnohdy, ukážeme-li dítěti bezvadné vyslovení hlásky té, při čemž ruku jeho klademe na hrdlo své, aby poznalo vibraci hlasu. Pakli však ani doma v době předškolní, ani ve škole při náležité pozornosti učitele vada se nenapraví do roku, pak se doporučuje konati s dítětem zvláštní cvičení podle návodu v těch věcech vyškolených znalců.

Jak se taková cvičení konají, o tom v části následující pohovoříme si důkladněji.

VI. Slovo k rodičům.

Koktavost je porucha mluvy, je vada řeči, jejíž kořen dlužno hledati v duševní chorobě dítky způsobené buď těžkou nemocí a tělesnou úhonou, buď poruchou čiv, anebo i z příčin jiných povstalou. Je to neduh nejen tělesný, ale i vada duševní, již odstraniti, napravití, nedovede ani nejlepší léčitel, když rodičové spolu s ostatními členy rodiny, ba všechno okolí nenapomáhá. Všechna práce a námaha učitele vyjde na plano, dostatečně-li doma není podporována.

Podmínkou všeho zdaru je nezlomná důvěra léčence, že bude mu zcela jisto pomoženo, že bude zcela určitě bezvadně mluvit, že neduh úplně zmizí. Důvěra k učiteli a přichylnost k cvičiteli věru divy koná, ona svěřenci dodává odvahy, silí vůli, budi chuf a nadšení k práci nápravné, čímž výsledek dobrý se zaručuje.

Nejmenší pochybnost vzbudte v duši dítky, naplňte mysl svěřence pochybou, dejte vzniknout v duši jeho mučivé myšlence: „Kdož ví, práce a námaha-li není marná — učitel můj snad se mýlí, nedovede mne zbavit obtížné vady“ — a je po všem.

Nesmí tudíž ani příbuzný, aniž jiné osoby oslabovati důvěru učitele, aniž bořiti odvalu cvičence pochybnostmi. O ucho dítky, o sluch neduživce nesmí zavadit domněnky, jako: Je to možné, abys do pěti, šesti neděl byl zbaven ošklivého koktání? — Pán Bůh ví, ná darmo-li se netrápíš? — Kdož ví, marně-li peněz neutrácíme? — Jenom aby všechno na konec neselhalo a p. Naopak: rodičové i sourozenci mají stále budit v dítku radostné přesvědčení a silit důvěru v něm, že mu pomoženo bude jistě a pak také náprava je nepochybná, nevyskytne-li se v době cvičby událost, kteráž poruchu znova budí, anebo ji ustáluje a sesiluje.

Ovšem, nestačí jenom toto spolupůsobení. Rodičové, anebo ti, jimž dítě-churavec je svěřen, velmi bedlivě mají bdíti, aby veškerá cvičení byla přesně konána a všechno splněno, což cvičitel po svěřenci žádá, jakož i všechno bylo odstraněno, což by mohlo svěřence rozrušit, pozornost jeho odvrátit od cvičení, zmenšit píli jeho a pozornost.

Neboť náprava koktavosti a vad mluvy vůbec neděje se ani léčivý, ani operacemi chirurgickými, není tudíž výkonem lékařským, nýbrž spíše činem vychovatelského umění a dovednosti ve cvičbě mluvidel, čili gymnastice hlasotvorné.

Veškeré „léčení“ není vlastně nic jiného než znalecky řízený cvik ve správném užívání mluvidel a odvykání špatných návyků, jež zaměňují se znenáhla návyky dobrými, při čemž netřeba než trochu dobré vůle, pevné odhodlanosti a důsledné nepovolnosti. Zde vůle svěřence a spolupůsobení rodiny je činitelem hlavním. Neboť jako při učení vůbec je spolupůsobení žáka podmínkou úspěchu. Nejlepší učitel nedocílí šťastných výsledků,

náprava chyb a vad mluvy je buď vůbec nemožná, anebo alespoň nadmíru stížena, když svěřenec s pozorností vytrvalou a stálou nesleduje výklady cvičitele a cvičení veškerá nekoná přesně a důkladně.

Bylo již naznačeno, že mluvidla lidí koktavých za jistých poměrů zcela správně všechny hlásky tvoří, že koktači chvílemi bezvadně mluví, tudíž neduh nemá organického podkladu, nýbrž spíše osvojena chyba nesprávným použitím některé části mluvidel a špatným návykem. Náprava záleží hlavně v tom, že soustavným cvičením naučí se užívat správně mluvidel a navykne si opět mluvě bezvadné methodicky urovnaným cvičením dýchání náležitého a vyslovování hlásek a slabik. Jinak nesmí svěřenec promluvit ani slova až do chvíle, kdy cvičitel dá k tomu pokyn.

Rozpadá náprava všech vad mluvy ve troje období čili díly.

1. Doba úplné, bezpodmínečné němoty.
2. Doba volného čtení, na paměť učení a rozprav za stálého dozoru a vedení cvičitele.

3. Zdokonalení a ustálení v návyk toho, co bylo svěřenci vštípeno.

Nejdůležitější je období první, kdy svěřenec oněměti musí úplně, má-li výsledek cvičby uspokojiti. Má-li mnoholetý návyk za několik týdnů býti úplně vyvrácen a novým nahrazen, třeba velké píle a vůle železné.

Jakmile cvičenec k nemalému údivu pozná, že cvičení bez koktání dovede snadno a lehce, nabude odvahy, smělosti, chuti, důvěry a tu jenom třeba v něm utvrzovat tyto snahy v rodině jednak bedlivým dozorem, aby řádně cvičil, jednak bdělostí, aby mlčení nařízené a nezbytně potřebné, bez něhož nelze na dobrý výsledek počítati, bylo přesně zachovááno.

Dosavadní zkušenosti dokazují, že byli všichni koktavci neduhu zbaveni, vady mluvy napraveny úplně, když mlčení zachovááno náležitě. Léčení, vlastně náprava se zpravidla nezdařila, když cvičenec v době předepsaného mlčení mluvil.

Z toho již plyne, že svěřenec po dobu cvičby nemůže se věnovat povolání obvyklému. Veškerá pozornost, čas všecken je zabrán cvičením. Nemůže tudíž ničím jiným býti zaměstnáván. Také se doporučuje, aby koktavec úplně přerušil styky s přátely a známými, kteří vadu jeho znali a snadno by mohli ji připomínat. Ani doma, ani mezi známými o vadě se nesmí činiti ani zmínka v přítomnosti cvičence. Nic mu nesmí vadu připomenout, aby tím jistěji a rychleji na ni zapomínat se naučil.

Po čas prvních cvičení cvičenec úplně výhost dáti musí společenskému ruchu a zábavám neb radovánkám.

Teprve, když první období uplynulo, pozvolna opět začne cvičenec mluvit velmi volně doma s rodiči a sourozenci. A tu velmi na pozoru se míti třeba, aby ničím se vada nepřipomněla. Zvláště nechť se každý varuje všetečných dotazů, jako: No, už nekoktáš — jsi vyléčen a p. Tím méně smí se zhurta napomínat, kdyby snad přece někdy mimovolně se zajiknul. Nesmí se hned spustit: Dáš pozor! už zase koktáš? — Co to zase tropíš — hned přestaň koktat! a p. Tím by vada sotva odstraněna, rázem se opět objevila.

Teprve, když doma se ve správné mluvě zdokonalil, smí opět pouštěti se v hovor s cizími. Ale i tu vždy musí určitě napřed věděti přesně, co chce říci. I v tomto období stále musí dbáti, aby přesně vdechoval v právy čas, bezvadně vyslovoval hlásky a jasně pronášel slabiky, občas pak cvičení opakuje.

Učitel jenom podává návod, udává cestu, práce pak nápravná hlavně doma se vykoná. Bez spolupůsobení domácnosti marna by byla námaha nejlepších odborníků.

Denně dlužno nejméně čtyři hodiny cvičit doma, dvě hodiny pak se věnují nápravným cvičením, jež řídí znalec vyškolený. Aby se předešlo znavení, cvičí se obyčejně 30 minut, načež je hodinová přestávka a opět se cvičí.

Každý cvičenec si pořídí zápisník, do něhož píše všechno, co žádá po jiných. Ať chce cokoliv, z úst nesmí ani slovo proklouznout. Všechno se vyřídí písemně.

Volné chvíle se vyplňují četbou ne příliš rozčilující, procházkami, ručními pracemi, pracemi v zahradě a p.

Výsledek bude vždy jistější tam, kde je svěřenec pod stálým dozorem. Proto se k nápravným běhům čili léčení kóxtavosti výtečně hodí ústavy — pensionáty — a sanatoria, v nichž osoby spolehlivé všechno přesně vykonají, co nařizuje cvičitel.

Příště dále.

Jak vésti školní mládež ku spořivosti.

Podává *Fr. Perůtka*.

Že pro náležité vedení hospodářství domácího i národního nutno již v mládeži školní smysl a zálibu pro spořivost budit a pěstovati, to tuším nepůjde na spory. K této stránce výchovy školní také skutečně mnozí národní učitelé přihlížejí, avšak s úspěchem nestejným. I zdá se mně způsob, jež v příčině té škola v Kostelanech zachovává velmi praktickým a neváhám jej čtenářům našich „Vychovatelských Listů“ dle Úředního listu c. k. okresního hejtmanství a c. k. okr. škol. rady pro venkov v Uh. Hradišti č. 5. 1902 sdělit:

Školní spořitelna v Kostelanech.

(Zřízena dle usnesení sboru učitelského ze dne 1. března 1901.)

Důvody, které vedly ku zřízení školní spořitelny:

1. Školní spořitelnou bude buzen zájem pro nově založenou záložnu místní dle systému Raiffeisenova, aby mládež až dospěje s tím větší láskou lnula k ústavu pro lid velmi prospěšnému.
2. Dítky naváděny budou školní spořitelnou ku spořivosti.
3. Úsporami docílí se u některých žáků obnosů peněžitých, které umožní jim přístup k řemeslu neb jinému užitečnému povolání.
4. Ze způsobu vedení zápisů o jednotlivých vkladech poznají žáci prakticky způsob nejjednoduššího vedení knih.

Školní spořitelna řídí se následujícími pravidly:

1. Do spořitelny ukládají školní dítky své úspory po částech i nejmenších po celý čas svého chození do školy v Kostelanech.
2. Dosáhne-li uspořené obnos jednotlivého žáka nebo žákyně jedné koruny, uloží se na úrok v místní záložně. Vkladní knížku zaplatí si žák

nebo žákyně a chová se knížka tato v záloženské pokladně, když byly dívky dříve rodiče o vkladu učiněném dříve přesvědčily.

3. Úspory v každé třídě přijímají a zaznamenávají vždy dva žáci a dvě žákyně, které k tomu ustanoví třídní učitel ze žáků a žákyň nejschopnějších a nejhodnějších. Jeden žák neb žákyně přijímá peníze (pokladník), druhý žák neb žákyně je zapisuje a účtuje (účetní).

4. Při vystoupení ze školy dostane žák nebo žákyně svoji vkladní knížku s vysvědčením na odchodnou nebo propouštěcím s příhodným naučením.

V praxi jeví se činnost školní spořitelny takto:

Učitelé nepomijejí žádné příležitosti, aby dívky školní ku spoření nabádali.

Každý den před vyučováním přijímá v jednotlivých třídách pokladník peníze a účetní je zapisuje a účtuje v denníku.

Z denníku převede se každá úspora do knihy hlavní, kde má každý spořicí žák nebo žákyně zvláštní svou stránku.

Knihy a pokladnička s úsporami uchovají se třídním učitelem na bezpečném místě ve školní skříni.

Poslední den v týdnu sčítá účetní úspory ve hlavní knize a ty které dosáhly celé koruny, vypíše na zvláštní lístek.

Třídní učitel po vykonané kontrole dle tohoto lístku v neděli odpoledne v době úřadování uloží korunové obnosy za přítomnosti dotyčných žáků nebo žákyň v záložně.

Spořitelní knížky po záznamu vkladů mohou si žáci vzíti domů, aby rodiče se o vkladu učiněném přesvědčiti mohli, načež je následujícího dne opět ve škole odevzdají. Třídní učitelé příležitostě obstarají uložení knížek v pokladně záloženské, aby byly v úplném bezpečí.

Vzory knížek:

(Dostačí dvě knížky osmerkového formátu.)

Denník:

Rok měsíc	den	Jméno ukladatele	K	h
1901 září	3.	Nožička František	—	10
„	3.	Horáková Marie	—	12
„	3.	Koryčánková Marie	2	—
„	5.	Ondráš Antonín	—	30
„	5.	Nožička František	—	15
„	5.	Koryčánková Marie	—	20
„	6.	Koryčánková Marie	—	15

Hlavní kniha:

Uložila Koryčánková Marie čís. 41.

Rok měsíc	den			Z těchto uloženo v záločně	
		K	h	K	h
1901	září 3.	2	—		
"	" 5.	—	20		
"	" 6.	—	15	8. 9. 1902	2 20*
zůstatek . . .		—	15		

* za spořitelní knížku 20 h.

Obrázek školy pokrokářské.

Napsal P. F. Ruber.

Nic snadnějšího jako dobré (byť i jen zdánlivě dobré) stránky díla vlastního na výsost vychvalovati a z kapitálu takového těžiti na škodu a hanu díla jiného. Touto methodou získal již tak mnohý, třeba ne správný ano i důsledky svými očividně zhoubný směr mnoho přátel a stoupenců. Způsobem takovým bojuje se v době dnešní v mnoha oborech a snad nejvíce v oboru školském a vychovatelském. Co jest to chvály našeho nového školství! Každá, ať již dobrá aneb chybná reforma školy tak zvané „staré“ až do nebe jest vychvalována a při tom ta „stará škola“ — škola konfessionální, škola jak říkají „klerikální“ až do horoucího pekla zavrhována. — „Po ovoci poznáte je“ a tak i to novodobé, pokrokářské školství ne snad teprv poznáme, ale již jsme je poznali a čím dále, tím více poznáváme.

Nemáme dnes v úmyslu rozepisovati se o všech těch snahách, jakých se naše doba v oboru školském a vychovatelském tiskem a slovem živým domáhá — ani o výsledcích, jakých na svých zásadách již se dodělala — chceme pouze podati obrázek školy pokrokářské, jakýž objevil se na sirotčinci zřízeném ve Francii v městě Cempuy před 20 lety — tedy v době nové, pokrokářské — dle zásad naprosto nových — tedy také pokrokářských.

V roce 1875 zemřelý I. G. Prévost, odkázal ve své závěti veškeré své jmění départementu de la Seine na zřízení sirotčince pro děti všech vyznání s výslovnou podmínkou, že pouze laici k výchově dítek přípuštěni býti smějí. — Stálo to mnoho starosti a hledání než nalezen byl muž, který by byl schopen, aby v duchu testatorův vychování osiřelé mládeže zdárně řídil. Než kdo hledá, nalezne, a tak i francouzská vláda nalezla pro sirotčinec v Cempuy žádoucně schopného vychovatele v Pavlu Robinovi, muži v pravém smyslu slova pokrokářským.

Studoval Robin na několika gymnasiích, věnoval se zprvu lékarnictví, stal se pak učitelem, měl častější konflikty s představenými, byl členem internacionaly, přívržencem anarchismu, přítelem Marxovým, byl dvakrát ze země vypovězen, žil v civilním manželství, bylo mu chloubou, že žádné z jeho dětí není pokřtěno, že i jeho dcera v civilní manželství vstoupila, svého dítěte pokřtiti nedala a jeho nejstarší syn na smrtelné posteli kněze odmítnul. Byl tedy Robin najisto mužem nade vší pochybnost schopným, vychovávati osiřelou mládež v duchu naprosto moderním, v pravdě pokrokářském.

V prosinci r. 1880 nastoupil svůj úřad jako ředitel sirotčince s neodvislostí, jaké si jen přát mohli. Jediným jeho představeným byl správní výbor, který většinou z jeho stoupenců sestával a jemu úplně volnou ruku ponechal. I se strany vlády bylo podotknuto, že jest známo, že jest rozšiřovatelem nových ideí a proto se mu pro jeho vychovatelské „experiments“ ponechává „carte blanche“. Nic déle jak tři léta potřeboval Robin, aby ústav, Orphélinat Prévost zvaný, do těch kolejí přivedl, v jakých jej míti sobě přál — a hle! již po tak krátké době stál ústav na takové výši, že psáno (v Bibliotheque internationale des sciences sociologiques) a řečeno bylo o „dlouholetých“ zkušenostech, na základě kterých stál zde sirotčinec Prévostův jakožto největší novodobá vymoženost na poli vychovatelském. Vše, co v sirotčinci tom se objevilo, bylo „dokonalým“, „podivuhodným“, „skvělým“, „osvědčeným“. — V ničem neshledáno ani nejmenší chyby, proto také vše bylo vzorem pro veškeré kruhy vychovatelské. V ústavě tom stala se škola tím pravým vychovatelským ústavem, stala se střediskem společenského života, byla s to, aby nahradila kostel i hostinec — ano dle ideí Robinových měl ústav jeho státi se kolébkou nového druhu lidstva jak po stránce rozumové a mravní, tak i po stránce vývinu fysického.

Vše bylo tedy dokonalým a mnohoslibným a přece z veškeré té dokonalosti a mnohoslibnosti vyklubalo se (ne pro nás, ale pro někoho jiného) smutné faktum, že Robin ani ne po úplných 14 letech (31. srpna 1894) z úřadu svého byl sesazen. Jak se to mohlo státi? Zvláštní, vyšetřovací, vládou k tomu účelu odeslaná komise (a tato nebyla sestavena z klerikálů) shledala jak ve vnitřní správě, tak i v morálním směru učiva, a jeho již dozrávajícím ovoci, jakož i v rozšiřování internacionalistických ideí tolik důvodů pro okamžité propuštění Robina, že, jak Allgemeine Zeitung č. 314. tehdy psala, ministr vyučování Leygues v parlamentě prohlásil, že kdyby Robin na svém místě měl býti ponechán, on ministr by se úřadu svého vzdáti musil. Většinou 466 hlasů proti 40 bylo také jednání vlády v parlamentě schváleno — a nedivme se tomu, že se tak stalo. Kratičký přehled o vnitřním zařízení ústavu podá nám úplné vysvětlení.

Přijímány byly dívky mezi 4—16 rokem. Dívky mezi 4—6 měly přednost. Nebyli přijímáni pouze úplní sirotci — i dívky mající oba rodiče. Podmínkou přijetí bylo úplné zdraví a nadání, neboť jen úplně zdravé a nadané dítě hodilo se k experimentům, jaké na chovancích ústavu prováděny býti měly. Mimo to museli se rodiče nebo poručníci zavázati, že dítě v ústavě až do skončeného 16. roku ponechají.

Vychovatelský systém ústavu zbudován byl na dvou hlavních zásadách. Především mělo Prévostem určené světské vychování na celé čáře býti provedeno, mělo se díti beze všeho vztahu na Boha. Proto byla kaple, na kterou přec bylo při stavbě a zařizování ústavní budovy pamatováno, jako něco nepotřebného zrušena a v dílnu přeměněna. Ne strohý ateismus — úplné bezbožectví — mělo býti východištěm vyučování a vychování, ale — (tak mluví každý pokrokář: „Já nejsem proti náboženství — ale“)

neutralita, pomíjení Boha mělo býti ve všem měřítkem, protože — jak Robin tvrdil — věda o Bohu nic neví, a idea o Bohu ničím jhým není, nežli produktem obrazotvornosti a citu. V pravdě však ne neutralita, nýbrž nenávisť proti každému náboženství a zvláště opovrhování každým zjevením bylo chovancům od malička vštěpováno. Kdy jedině o náboženství něco více se mluvilo, bylo při vyučování dějepisu, ve kterém však každé náboženství jako mythologie podáváno a ku příkladu dogma o nejsvětější Trojici mythu o trojzubu Neptunově na roveň stavěno. Příště dále.

Útulny Milánské.

(Pokračování.)

Josef Sacchi, jenž zemřel roku 1891 ve věku 87 let, byl velmi zaujat methodou vychovavací. A nadšen myšlénkou Romagnosiho, spojil se se znamenitým paedagogem Aportim, aby zřídil útulny Milánské, jichž byl skoro po patnáct roků tajemníkem a ředitelem.

Ve svém díle „L'Enfance Italienne“, uveřejněném roku 1885 napsal: „Jelikož má býti škola dětská kolébkou našich dětí, jest především třeba umístiti ji za příznivých okolností v prostranných místnostech a na místě úplně suchém, snadno přístupném. Škola musí býti tak zařízena, aby měla dostatečné množství vzduchu a přirozeného světla, jest třeba, aby měla hojně pitné vody a vody k čistění potřebné; aby blízká zahrada svými stromy a květinami poskytovala dětem jistou představu krás přírody. Velký ústav, zřízen dle pravidel zdravotních, vyžaduje více místností. Tak jest třeba především místnosti k uložení šatstva a brašen; velkého sálu, jenž by pojmul více než sto dítek v hodinách, kdy se shromažďují; dva nebo tři menší sály, v nichž by se postupně vyučovali malí žáčci, rozdělení na sekce; velké jídelny pro odpočinek polední; kuchyně a místnosti chráněné před větrem a nepohodou pro volné občerstvení a tělocvik.“

Mateřské školy Milánské z počátku pronajímaly místnosti, jež dle nejlepšího svého zdání přizpůsobovaly svým potřebám. Později pak ponejvíce nahrazovaly je jinými budovami, zřízenými dle plánu, jež vyhotovil M. Sacchi, jehož architektura jest elegantní a dobrého vkusu.

Při tom pět budov „Salles d'asile de charité suburbaine“ a jedna soukromá (majitel M. De-Angelis) honosí se dnešní dobou novými budovami, zřízenými dle nejlepších podmínek zdravotních a dokonale přizpůsobených svému určení. A ostatní veřejné školky mateřské mají při nejmenším budovy dle svého způsobu též bezvadné.

Tato stále rostoucí snaha po zřízení a vystavění nových budov bude mítí vždy lepší výsledky; třeba že v cestu staví se mnohé obtíže při vyhledávání potřebného místa ve středu města, a třeba že mnohdy i peněz se nedostává.

Na venkově, kde snáze lze naléztí místo stavební, každým rokem množí se počet nových stavení a důstojně řadí se k těm, které již existují. Jsou to útulny rolnické, jež děkují zřízení své prozíravým obcím samým, lásce osob bohatých a dobročinnosti obecné.

„Les salles d'asile de Milan“ zřízeny za různých období, jsou různě také prostředky opatřeny. A sledující různé metody, jsou také nesterjně tu jednodušeji jinde bohatěji zařízeny.

V malém jen počtu, na štěstí, mají soukromé útulny lavice ještě dle starého způsobu dětem málo vyhovující. Mnohé útulny veřejné mají lavice postupně se zvyšující, sestavené amfiteatricky do dvou oddělení, k nimž po stupních lze po stranách přijíti.

Konečně jsou školy (a možno říci, že jest jich největší počet), které mají lavice velmi úměrné s tělem dítek a s jejich stářím. Rovněž velký počet je těch, které mají místo lavic malé dřevěné židle pohyblivé a pohodlné, sestavené dvě a dvě aneb rozdělené.

Tento poslední způsob jest všeobecně uznán za nejlepší. Židle nového způsobu zavedeny byly do všech nových mateřských škol a do těch starých, které nový nábytek si zřizují, zatím co odstraňují se lavice na více místech zavrhané.

Skoro všechny veřejné útulny opatřeny jsou malým lůžkem pro případ náhlého ochuravění. Mnohé z nich mají koupelny aneb sprchy ku potřebě dítek. Každé dítko má pro sebe sklenici zvláštního způsobu, aby se zabránilo všelikému styku i nepřímému s ostatními soudruhy.

V „les salles d'asile de charité“ a v některých jiných jsou kuchyně opatřeny vším, čeho jest třeba k úpravě pokrmů, k čistění a udržování kuchyňského náčiní. Jidelny mají dva zvláštní stoly pro polévkové talíře a lžíce.

Rozdíl, který jeví se v zařízení útulen Milánských, nachází se též ve způsobu vyučovacím. „Les salles d'asile de charité“ jsou hojně vším opatřeny. Jejich sbírky, obdařeny předměty a přístroji slouží k vývoji jich fyzikálních vědomostí; rovněž s výhodou používají předmětů a výrobků z říše živočišstva a z říše rostlinstva, pak ukázek z říše nerostů, modelů domů, nábytku, náčení, potřeb k hlavním řemeslům a názorných obrazů. Mnohdy jest tu také zříti modely jistých ručních prací, shotovených ze železa, lnu, hedvábí, slámy a konopí.

Útulny předměstské mají rovněž své sbírky, ve kterých jsou kolekce množství různých předmětů: modely a obrazy k názornému vyučování a všechna látka ku hrám Fröblovým.

Také útulny vzorné a některé soukromé školy mateřské obsahují množství předmětů, důležitých k vychovávání.

Milánské útulny přijímají hochy a dívky od $\frac{1}{3}$ a 3 let až do 6 roků, t. j. až do věku, kdy mají vstoupiti do I. třídy školy obecné.

„Les onze salles d'asile de charité“ přijímají jen chudé dítky a to úplně zdarma. Alespoň dítky rodin zámožných a platících nejsou přijímány, leč v počtu omezeném, t. j. zbude-li jaké místo po zápisu z těch, která určena jsou každého roku pro chudé dítky.

Útulny předměstské naopak přijímají zdarma dítky jen těch rodin, jichž chudoba je dokázána; všechny ostatní dítky — a těch je většina — povinny jsou platiti.

Skoro všechny soukromé útulny a ty, jež určeny jsou ku vzdělání učitelek, přijímají dítky platící; zcela bezplatných mateřských škol je málo.

Neváháme podati přehled zápisu v roce 1897—98:

	hoši	divky	celkem
v 11. třídách „D'asile de charité bylo zapsáno	2143	1673	3820
v 15. „ předměstských „ „	3753	2426	5179
v 37. „ soukromých „ „	672	816	1488
ve 2 „ vzorných „ „	72	74	146
v 65. třídách celkem bylo zapsáno	5640	4993	10633

Tolik dítek rodin dělnických bez útulen zůstalo by beze všeho vychování.

Rodiny měšťanské dodávají svobodným školám mateřským málo žáků, dávajíce přednost — což jim ku cti slouží — péči mateřské. Matka svou opravdovou láskou a přirozeným pudem poznávacím jest vždy pro dítě nejlepší učitelkou.

V útulnách tvoří dívky tři oddíly: dle věku, místa a počtu učitelek.

Příště dále.

Věda jest moc. Poloviční vědění odvrací od Boha, avšak pravdivá a pravá věda vede k Bohu. *Bacon z Verulamii.*

Astronomická zpráva. V posledním týdnu měsíce května lze pohodlně na západním obzoru z večera vyhledati oběžnici Merkur a. Zapadá téměř dvě hodiny po západu Slunce a již $\frac{3}{4}$ hodiny po západu Slunce možno jej pouhým okem vyhledati. Venuše je ráno nad obzorem východním, Jupiter vrcholí při východu Slunce, tak že jej lze od půlnoci po několik hodin pozorovati. Saturn je také od půlnoci viditelný. Mars není viditelný.

Učitelská Zádruha na Moravě, zapsané společenstvo s obmezeným ručením, se sídlem v Hulíně, konala v neděli dne 27. dubna odpoledne v Brně svou II. řádnou valnou hromadu za předsednictví starosty společenstva, pana Jana F. Kořínka. Po přečtení zápisu o minulé valné hromadě podána byla zpráva pokladniční a účetní. Zpráva tato vzata s uspokojením na vědomost a panu pokladníku a představenstvu uděleno absolutorium. Ze zprávy účetní vyjímáme: Společenstvo má 73 členů s 90 závodními podily, a obrat peněžní v r. 1901. činil K 43.646·28. Starostou navržená změna stanov jednohlasně schválena. Dle změněných stanov má býti pro budoucnost sídlo „Učitelské Zádruhy“ v Uh. Hradišti. Při vykonaných volbách zvoleni do správní rady: slč. Hdv. Čelechovská, učitelka z Brna, slč. Marie Hoffmannova, učitelka z Hulína, slč. Hedv. Rubrova, učitelka z Brna, dp. P. Pavel Vlas, kněz ř. sv. Aug., P. Josef Hladký, farář v Kunovicích, p. Jan Hudeček, nadučitel z Jiřikovic, p. Ferdinand Bartoš, učitel z Kunovic a p. Jan F. Kořínek, správce školy z Castkova. Revisory zvoleni: p. Jos. M. Kadlčák, nadučitel z Frýdlantu, p. Josef Kalvoda, nadučitel z Velkých Němčic, slč. Terezie Holánková, učitelka z Brna a slč. Emma Brychtová, učitelka z Brna. K návrhu předsedy dozorčí rady vysloven přítomnými dík a uznání starostovi spolku, p. Janu F. Kořínkovi a slč. místostarostce Marii Hoffmannové za správné a svědomité řízení „Učitelské Zádruhy“. Při ustavení se správní rady zvolen předsedou p. Jan F. Kořínek, místopředsedou dp. P. Alfons Sauer.

Veřejná schůze učitelské jednoty v Olomouci. Olomoucká učitelská jednota uspořádala veřejnou schůzi a pozvala zástupce různých stran, aby vyložili své školské programy. Jednání účastnilo se přes 500 učitelů a učitelek, také občanstvo různých tříd slušně bylo zastoupeno. O schůzi přinese podrobnou zprávu v čísle příštím.

České a německé učitelstvo, sdružené v učitelských jednotách jihozápadní Moravy, pořádá v úterý svatodušní, dne 20. května 1902, v sále Národního domu v Mor. Budějovicích o 11. hod. dopol. manifestační schůzi za přítomnosti českých a německých poslanců tohoto kraje. Pořad: 1. Zahájení. 2. Právní a hmotné poměry učitelstva moravského. Referují pp. K. Gartner z Pálovic a A. Vrbka z Louky u Znojma. 3. Sdělení pp. poslanců. Po manifestační schůzi koná se důvěrná schůze učitelská s rozhovorem o záležitostech organizačních.

Z Jubilejní jednoty lidumilů na Moravě. Na schůzi předsednictva dne 23. dubna přijímání byli další chovanci do ochranovny v Dřevohosticích, a to jeden na doporučení odboru Metylovického zcela bezplatně, jiný, doporučený odborem ve Fryštáku za roční poplatek 48 K. O dvou jiných žádostech rozhodnuto bude ve schůzi příští. Zároveň usneseno upozorniti veřejnost, že do ochranovny zmíněné přijato bude ještě několik hochů. Žádosti s doklady příslušnými buďte zaslány předsednictvu do Brna co nejdříve. Bylo přijato na vědomí zřízení nových odborů v Lužici u Hodonína, v Černovíře u Olomouce a v Ohrozimi u Prostějova. Je žádoucí, aby odborů co nejvíce se zřizovalo, ježto jednota má nyní stále veliká vydání. V poslední době sešlo se něco více příspěvků než před tím. Přispělyť jednotě některé obce, záložny a učitelské jednoty. Učitelský spolek boskovický přistoupil za člena stálého a splatí 100 K v pěti ročních lhůtách. Příklad, hodný zajisté následování. Zprávy o činnosti některých odborů došly již předsednictva a byly odevzdány jednateli, aby z nich čerpal pro valnou hromadu. Slavnostní schůze v Dřevohosticích odkládá se na den 31. srpna t. r. Pokladník prof. Fr. Komárek podává výkaz o příjmech a vydáních jednoty. Na ochranovnu v Dřevohosticích vydáno bylo do dneška 7777.09. korun, vydání vzhledem k malým příjmům jednoty značné. Jednota bude se ucházeti o podporu od země, ale doufá, že učitelstvo, z něhož vyšel popud k založení Jednoty a tím i ochranovny, nedopustí, aby věc jeho ohrožována byla snad někdy nedostatkem prostředků hmotných. Vydatná podpora jeho zajistí nejen trvání, ale i další rozvoj ochranovny, prvního ústavu na Moravě, zbudovaného na základě lidumilném.

Na I. sjezdě úředníků rakouských polepšoven dne 27. a 28. ledna ve Vídni referoval řed. Závodný o tom, kterak lze vychovati způsobilý dozorcí personál. Pravil mezi jiným: „Chceme-li docílití hlavního účelu svého, musíme v prvé řadě a vždy dbáti předem, aby zušlechťována byla duše chovanců, aby vzbuzována v nich byla úcta před právem a spravedlností, aby vypěstováno v nich bylo vědomí lidské důstojnosti. Všecka tato hnutí, tyto důležité motivy ve výchově nesprávným zacházením dozorců, hrubostí, ubližováním a p. se otravují, ničí. Jak může býti v chovanci vzbuzován pojem vyšší jeho hodnoty, když se mu nadává, násilí činí, jak může se vyvíjeti vědomí o důstojnosti lidské, slyší-li přčasto: „Ty jsi lump — ty nejsi člověk.“ I vidíme, že výchově personálu v tomto směru: jak zacházeti s chovanci, věnovati musíme péči zvláštní. Zásadou ve výchově naší budiž: „Otcovsky — rozhodně“.

Mezinárodní sjezd pro zlepšení postavení slepců, který konati se bude letos v srpnu v Brusselu, řešiti bude hlavně otázky, vztahující se

hlavně na příčiny oslepnutí, na prostředky odpomoci nevidomosti, na vyučování slepých a na volbu jich životních povolání.

Závěreční slavnost. V neděli dne 4. t. m. přítomni jsme byli závěreční slavnosti, kterouž ukončen byl první zimní běh průmyslové pokračovací školy při chlapecké škole na Winterhollerově náměstí v Brně. Před 10. hodinou dopolední shromáždili se hosté i chovanci ve třídě. Zvláštní pocty dostalo se slavnosti přítomností c. k. zem. školdozorce, p. Ant. Kronidla. Ze zástupců živnostnictva dostavili se pp. Klíčnick, Faust, Volejník a j. Ke shromážděným promluvil katecheta chlapecké školy, dp. František Synek, řečí jímavou, která z opravdového přesvědčení plynouc zajisté souhlasu všech přítomných došla. Poukázal zejména k tomu, že též u každého živnostníka víra spojená s národním vědomím, svědomitostí a snahou po zdokonalení jest nejen ctí, ale také nejjistější cestou k nabytí blahobytu. Řídící chlapecké školy, p. Fab. Popelka, vylíčil dobře promyšlenou řečí, jaký jest úkol školy zmíněné, vybízaje zároveň chovance k dalšímu sebevzdělání a zdokonalování, aby tak soutěžiti mohli s řemeslníky jinými — neboť výrobek dobrý jest nejlepším doporučením. Dobrého naučení a povzbuzení dostalo se žákům také promluvou pp. Fausta a Volejníka. Potom se slova ujal c. k. zem. školdozorce, p. Ant. Krondl. Ve své obsažné řeči poukázal na důležitost školy pokračovací, pochválil pilnost chovancův i obětavost jejich zaměstnavatelů. Ocenil též po zásluze snahu sboru učitelského, vytknuv hlavně p. učitele Zbroje, který o zřízení školy hlavní má zásluhu. — Pan učitel Zbroj podal zprávu o kursu: V tomto bylo na začátku 115, ku konci 100 žákův. Vyučování byli v přípravce a ve třech ročnicích. — Jména těch, kteří pilností neb dobrým prospěchem vynikli, byla přečtena; také byli odměnami podělováni. (Tyto záležely v darech peněžitých, knihách a rýsovadlech.) Bylo radost dívati se, jak byli všichni dárky potěšeni. — Velmi se líbila řeč poděkovací, kterou jeden hoch s plným zápalem pronesl. Se zájmem sledovali jsme průběh slavnosti a šli potom shlédnout výstavy prací žákovských. Vystaveny byly práce písemné, výkresy, vzory, modely. Překvapilo nás, co píše s dobrým vedením za tak krátký čas dokázaly. Písemné práce dobře volené, výkresy ozdobné jakož i k praktické potřebě sloužící pěkné, jistými tahy provedené. — Tak se škola tato v život uvedla. Přejeme jí všeho zdaru, věduce, jak důležitá je nejen pro dobro chovanců, ale i také k užitku našeho živnostnictva vůbec. Kéž porozumění o jejím významu vnikne do nejširších vrstev!

Duchovní cvičení pro učitelky konati se budou letos také v Brně ve dnech od 24.—28. srpna t. r. v klášteře ctih. sester sv. Karla Boromejského na Údolní ulici č. 37. Účastnice ať se přihlásí aspoň do 10. srpna ve jmenovaném klášteře a oznámí zároveň, přejí-li si v klášteře nocovati. Poplatek za veškeré zaopatření ve dnech duchovních cvičení obnašeti bude 6 K. Zveme srdečně všechny učitelky, zvláště však učitelky diecese brněnské, aby v hojném počtu duchovních cvičení se účastnily. Nabudou jimi posily ve svém povolání a útěchy pro život.

Slezská Vesna. Spolek českých žen ve Slezsku a Ústřední hospodářská společnost usnesly se zříditi hospodyňskou školu v Kateřinkách a žádají, aby peníze, sebrané na dívčí školství ve Slezsku pod titulem Slezská Vesna byly na zřízení této školy odevzdány. Ústř. Matice školská přijala pro Slezskou Vesnu celkem 1757 K 50 h.

Návrh na prospěch slovenského školství v Uhrách. Slovenský poslanec Jan Ružiak podal návrhy na zřízení potřebných středních škol slovenských. Ministr vyučování Vlasič odpověděl, že uherský stát může slovenské střední školy jen tehdy zříditi, bude-li míti dostatečnou záruku,

že na nich bude se vyučovati „v patriotickém duchu“. — Této odpovědi všichni rozumíme. Proto však zoufati netřeba, zvláště bude-li mladá intelligence slovenská opravdu pracovati.

Evangelíci nejsou s moderní výchovou mládeže spokojeni. Hlasy ze Siona, č. 16. píší: „Školy obecné veřejné nejsou dle toho, aby evangelíci beze všech obav své dítky jim svěřovali.“ — Evangelická beseda v Praze učinila dle Obnovy tento projev: „My na schůzi, Evangelickou besedou v Praze pořádané, shromáždění členové evangelických sborů pražských obého vyznání — vedeni jsouce snahou po zdokonalení života duševního církve evangelické, uznáváme potřebu soustavné výchovy evangelické, a v důsledku toho žádáme sobě, by zřízena byla v Praze česká škola evangelická, v níž by se mládeži evangelické výchovy v tradicích předků našich blahé paměti dostávalo, tak, aby církev naše vnitřní silou obohacená svých cílů a snah dosáhnouti mohla. Souhlasíme plně s dosud zástupci presbyterstev učiněnými kroky a pamětlivi jsouce slov písma: „Jedni druhých břemena neste!“ slibujeme zřízení školy v každém směru dle možnosti podporovati, prosíce rovněž, by Pán práci naší zpomáhati ráčil.“

Sebevraždy školních dětí. V Libni pokusila se devítiletá dcera továrního dělníka o sebevraždu. — Na Král. Vinohradech vrhl se s okna jedenáctiletý syn domovníka Josef Bažant. Za krátko skončil. — V Nuslích skočil s okna třetího patra 10letý syn dělníka Jos. Poskočil. Vše to prý ze strachu před trestem.

Ženská universita v Moskvě. Na zřízení ženské unisersity v Moskvě daroval milionář Astrachov 3 miliony rublů. Ruský ministr vyučování dal svolení, aby nadání toto bylo přijato. Zatím mají býti zřízeny fakulty: lékařská, mathematická a přírodovědecká.

Bida dětí v italských dolech. Šachty v sicilských dolech na síru jsou tak úzké, že jimi jen tělo 9—14letého chlapce se prosunout může. Tito chlapci mají páteř zakřivenou, nohy obloukovitě prohnuté, oči vyhaslé a čelo zbrázděné. Jich výdělek 50 halířů vyplácí se jim v drahé špatné mouce. Pracují od 4 hodin ráno do 4 hodin odpoledne. Spí na haldách kamení, chodí téměř nazí a jedí chléb s cibulí. Pro vodu musejí si ještě po práci daleko choditi. Takových nešťastníků zaměstnává jeden důl na 1300.

Dobrodiní loterie. V letech 1897—1900 bylo vsazeno 124,190.140 K, z čehož vyplaceno výher toliko 66,366.792 K, či 53·8 procent. Stát měl z malé loterie příjmů 61,171.880 K, o něž bylo ochuzeno obyvatelstvo. Roční sázky činí pravidelně více než 30 mil. K. Dle počtu obyvatelstva připadá průměrně na každého 1 K 20 h. — Co by se za ty peníze dalo vykonati dobrého! Čísel těchto s prospěchem může užiti učitel při vyučování počtům.

Denních výloh při mobilisované armádě mělo by Rakousko 42¹/₂ mil. K, Německo 24, Itálie 12, trojspolek dohromady 78¹/₂ mil. K; dvojspolek (Rusko a Francie) 51 mil. K denně.

Drobnosti. Umělecká výstavka v Hodoníně trvá od 4. do 25. května. — Katoličtí rolníci v Čechách po příkladě našich statečných sedláků se organisují. Zdař Bůh! — Návrh říšského zákona proti upotřebování dítek v závodech průmyslových vypracovala vláda pruská. — Ruská vláda nařídila povinné zavedení ruštiny i do všech škol a učilist v Ruském Polsku, které nejsou ve správě státní. — V Bernu ve Švýcarsku jest na nové budově sněmovní kříž. Rakouská sněmovna označena jest sochami nahých postav a obrazem vítězí pohanské furie. — Mezinárodní úmluva na

ochranu ptactva byla dne 19. března t. r. podepsána v Paříži. Přistoupily k ní tyto státy: Francie, Německo, Portugalsko, Španělsko, Rakousko-Uhersko a Řecko.

Knihy a časopisy redakci zasláné.

Duchovní knihovny, roč. XXII., č. 2. Duch ctihod. sluby Božího Jana Křtitele Marie Vianney-e, faráře v Arsu, v jeho katechesi, kázáních a životě. Napsal A. Monnin. Cena 1 kor.

České květy. Obrázková revue pro zábavu a poučení. Pořádá dr. Ant. Podlaha. Nákladem a tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze, Pštrossova ul. 200-II. Sešit 7. Skvostný obrázkový náš časopis stojí ustavičně na výši. Vše jej doporučující poznamenáváme, že nemá v žádné naší domácnosti scházeti.

Český Jinoch. Časopis pro dospělejší mládež československou. Red. prof. V. Müller. Roč. VII. č. 7. Nákl. V. Kotrby v Praze. Doporučujeme co nejvřeleji. Ročně 1 kor.

Vzdělávací četba katolické mládeže. Roč. I., č. 3. Blahosl. Ivan, poustevník. Napsal Fr. Jelínek. Cena 7 h.

Ludmila. List pro křesťanské matky. Roč. XXVII., č. 5. Vydává dr. Ant. Skočdopole, čestný kanovník a prof. na bohoslověckém ústavě v Č. Budějovicích. 1902.

Devět vánočních koled. Pro dětské hlasy s průvodem harmonia nebo varhan upravil Ladislav Horák. V Praze. Fr. A. Urbánek. Cena 2 kor.

Život. List pro výchovu v rodině, škole a společnosti. Číslo 9. „Život“ vychází redakcí a nákladem Jos. Pelcla v Praze, Lípová ulice číslo 8. a předplácí se čtvrtletně 1 K 80 h, celoročně 7 K 20 h,

Česká týdenní revue „Rozhledy“ přináší v 31. čísle: Karel Rohan: Na scestí v otázce jazykové! — K dnešnímu stavu učitelského hnutí. — U spiritistů — K. D. Mráz: Výroční výstava Krasoumné Jednoty v Praze. — Rs.: Banky roku 1901. — K. Slavíková-Welsová: Ze Slovenska. — Literatura, umění, věda. — Přehled politický, sociální, hospodářský a školský. — Ozvuky a paběrky. — „Rozhledy“ vycházejí každou sobotu v sešitech o 32 stranách a předplácí se čtvrtletně pouze 4 K. Pro celoroční předplatitele, kteří zašlou obnos najednou, pouze 15 K. Předplatné zasílejtež na adresu: Rozhledy, J. Pelcl, Praha II., Lípová ul. 8.

Uprázdňená místa na Moravě.

Uprázdňena jsou místa na Moravě:	Sídlo školní rady okr.	Škola jest	Žádosti škol. radě okr. do
učitele v Bilovicích	Hodonín	5třídní	5. června
učitelky, po příp. učitele II. odb. v Bystřici p. Host.	Holešov	měšť. dívčí	14. června
učitele v Hrobicích a podučitele v Martinicích	"	1tř., 3tř.	"
učitelky, po příp. učitele III. odb. v Kyjově	Kyjov	měšť. dívčí	15. června
učitele ve Velké Oslavici	Meziříčí Velké	1třídní	"
nadučitele v Rozstání	Prostějov	3třídní	10. června
def. podučitelky v Bučovicích	Vyškov	dívčí	"
nadučitele v Cotkytli	Zábřeh	3třídní	"
učitele v Hněvkově a def. pod- učitele v Třeštině	"	1tř., 2tř.	"

Učitelstvu, studentstvu a všem přátelům věd přírodních doporučujeme
praktickou knihu

Přehledy z věd přírodních.

Tělůvĕda, zoologie, botanika, mineralogie, geologie, chemie a fysika.

K potřebĕ učitelstva a studujících napsal **Jan Kranich**.

II. přepracované a ilustrované vydání. 1902. ————— Cena 1 K 80 h.

Nákladem knihkupectví **R. PROMBERGRA** v Olomouci.

Doporučujeme následující praktické spisy:

Vymazal Fr. **NĚMECKY za 50 hodin.** I. a II. po 1 K 20 h, váz. po 1 K 40 h. — O oblĕbě této knihy a její

potřebĕ svĕdĕjí s dostatek, že se objevila záhy potřeba 10. vydání. Jest to praktický návod, jak možno si osvojit v nejkratší době tolik němĕčiny, abychom se mohli dorozumĕti s rozeným Němcem.

Vymazal Fr. **Praktické rozmluvy české a německé.**

Cena poštou 1 K 30 h, váz. 1 K 80 h. Druhé vydání.

Vymazal Fr. **NĚMECKÉ čtení s výkladem,** hlavnĕ pro začátečníky. Cena 1 K 20 h.

Doporučujeme všem, kdo se chtějí naučit německé knihy s úplným porozumĕním čísti.

Vymazal Fr. **Nejdůležitĕjší české a německé písemnosti**

pro každĕho. Cena 1 K 20 h.

Vymazal Fr. **Nejpotřebnějšĕ písemnosti pro každĕho.** Cena K 1-20.

Vymazal Fr. **Rusky v desĕti úlohách.** Cena 50 h.

Vymazal Fr. **Francouzsky v 40 úlohách.** Cena 1 K.

Vymazal Fr. **Český pravopis pro nestudované.** Druhé vydání. Cena 40 h.

Vymazal Fr. **In 50 Lectionen böhmisch.** Cena 1 K 80 h.

Vymazal Fr. **Mezinárodní řeĕ Esperanto pro samouky.** Cena 50 h.

K dostání v každĕm knihkupectví a zejmĕna u nakladatele

Emila Šolce v Telĕči.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsĕčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel mĕšťanské školy v Ivanĕčicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová v Brně, na Petrově ě. 1.

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravĕ.

Přispĕvky se honorují.

Inserty účtují se levně.